

2002-12-28

Riksdagens revisorer
100 12 STOCKHOLM

Remissvar angående rapporten 2002/03:4 ”Villkoren för veterinär verksamhet” .

Inledning.

Föreningen Veterinärer i Sverige, (ViS), vill först och främst rikta ett tack till Riksdagens Revisorer, (RR), för att man intresserat sig för den veterinära situationen i Sverige och på eget initiativ tagit fram en rapport om denna. Vi önskar också framhålla att vi anser att rapporten är mycket väl genomförd och på ett korrekt sätt speglar de missförhållanden som råder i landet.

RR har konstaterat att Jordbruksverket kombinerar myndighetsutövning med kommersiell verksamhet riktad mot tillsynsobjekten och att detta medfört att förtroendet för Jordbruksverkets myndighetsutövning har skadats. Man har också konstaterat att det är olämpligt att Jordbruksverket med hjälp av statliga medel subventionerar kommersiell verksamhet på en konkurrensutsatt marknad.

RR har dragit den logiska slutsatsen att Jordbruksverkets kommersiella del, distriktsveterinärorganisationen, (DVO), inte längre bör ha statligt huvudmannaskap.

ViS

Föreningen Veterinärer i Sverige arbetar för att förbättra landets veterinära verksamhet. I föreningens stadgar återfinns bl.a. följande:

att utveckla etik, moral och kompetens inom den veterinära yrkesutövningen.

att verka för att en sund konkurrenssituation, med jämlika villkor för alla veterinärer, skapas i Sverige.

att verka för att en oberoende veterinär tillsynsverksamhet garanteras bl.a. genom att arbeta för att myndighetsutövning skiljs från kommersiell verksamhet.

att verka för att ett regelverk om jäv inom veterinär verksamhet inrättas.

att verka för en aktiv fortbildning av veterinärer.

ViS anser att Jordbruksverket nuvarande verksamhet försvårar eller omöjliggör infriandet av ovanstående att-satser och därmed förhindrar en positiv utveckling av landets veterinära verksamhet.

ViS vill också framhålla att vi anser det vara ytterst uppseendeväckande att Jordbruksverkets verksamhet tillåts fortsätta trots att den står i direkt motsats till några av EU:s hörnstenar

vilka utgörs av intentioner om en sund konkurrens och en oberoende tillsynsverksamhet i medlemsländerna.

Anledningen är med största sannolikhet att berörda institutioner inom EU inte känner till, eller ens i sin vildaste fantasi kan föreställa sig, att den svenska tillsynsmyndigheten använder större delen av sina resurser på att sälja tjänster och varor till tillsynsobjekten.

Av den skriftväxling som förekommit mellan EU och Sverige gällande ev. intressekonflikter vad avser Jordbruksverkets verksamhet framgår tydligt att svenska myndigheter, (Jordbruksverket och Livsmedelsverket), aktivt verkat för att undanhålla de verkliga förhållandena vad avser Jordbruksverkets verksamhet. Som exempel kan nämnas att man efter en av EU-kommissionen utförd inspektion av Svenska myndigheters kontroll av rests substanser i levande djur och djurprodukter fick ett påpekande om att intressekonflikter inte kan uteslutas då kommissionen konstaterat att det var samma veterinär som utförde kontrollen och som stod för behandlingarna i besättningen. Livsmedelsverket kommenterar kommissionens slutsatser och skriver *”Vi håller inte med om att en intressekonflikt föreligger hos distriktsveterinärerna. Djurägaren betalar pengarna direkt till SJV och veterinären erhåller hela sin lön från SJV.”* Detta är inte en korrekt beskrivning av verkligheten då 36% av djurägarens pengar nästföljande månad utbetalas till veterinären i form av tantiemlön. Se bilaga 1 som utgörs av en JO-anmälan. Det kan nämnas att JO ännu inte kommenterat anmälan.

Man kan också i RR:s rapport återfinna denna teknik vilket tar sig uttryck i att Jordbruksverket på flera ställen skildrar verkligheten på ett ofullständigt, eller ibland ett direkt oriktigt, sätt.

ViS delar RR:s uppfattning om att DVO bör få ett ändrat huvudmannskap. Om detta infrias kommer villkoren för veterinär verksamhet i Sverige att förbättras avsevärt vilket i sin tur direkt innebär förbättringar för såväl djur som konsumenter.

ViS kontra Sveriges Veterinärförbund, (SVF).

ViS anser att det kan vara av intresse att klargöra ViS synpunkter på förhållandet till SVF.

SVF, är en fackförening för bl.a. de av Jordbruksverket anställda distriktsveterinärerna. ViS anser att SVF tar så stor hänsyn till detta faktum, att man inte vågar, eller anse sig kunna, rikta någon kritik mot Jordbruksverket som riskerar att skada dess kommersiella verksamhet.

Av denna anledning har de flesta av de veterinärer som är medlemmar i ViS lämnat SVF

Kommentarer.

Sid. 13: *”Både Statens veterinärmedicinska anstalt och Statens jordbruksverk anger att hälsan bland de svenska djuren är god. Myndigheterna anger att Sverige har en internationellt erkänd god djurhälsa. Hälsoläget för nötkreatur uppges vara mycket gott med internationella mått.....Infektionssjukdomar som är vanliga i Europa finns inte bland svenska djur, vilket förklaras av effektiv kontroll och bekämpning.”*

ViS:s kommentar: Man bör ha i åtanke att det finns kommersiella skäl för att framhålla att Sverige har en bra djurhälsa. Jordbruksverket har som uppgift att främja det svenska lantbruket. Jordbruksverket har också intresse av att påstå att den effektiva kontrollen och bekämpningen av djursjukdomar beror på den statliga distriktsveterinärorganisationen. Man kan också fråga sig på vilket underlag man grundar dessa påståenden. På flera andra ställen i rapporten uppger man att rapporteringen av djursjukdata är bristfällig.

Sid. 22: *”Jordbruksverket uppger att EU-direktivet inte i detalj anger hur och på vilka grunder officiella veterinärer ska utses utan att det är en fråga som ankommer på varje EU-land att själv avgöra. Det viktigaste är att systemet är säkert och tillförlitligt med en tillfredsställande tillgänglighet.”*

ViS:s kommentar: I artikel 4 i EU:s Direktiv 96/93/EG står följande:

1. Behöriga myndigheter skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att certifieringen är tillförlitlig. I synnerhet skall de se till att de intygsgivare som de utser a) har en ställning som garanterar deras opartiskhet och inte har något direkt kommersiellt intresse i de djur eller produkter som de certifierar eller i de rörelser eller företag där dessa har sitt ursprung,

Jordbruksverket väljer att utelämna information om det faktum att EU anser att det viktigaste för tillförlitligheten i systemet är att tillse att intygsgivaren är opartisk.

Jordbruksverket är väl medveten om att de intygsgivare man huvudsakligen anlitar, distriktsveterinärerna, inte är opartiska utan har ett kommersiellt intresse i tillsynsobjekten. Det är av avgörande betydelse för hela DVO:s existens att upprätthålla goda kontakter med djurägarna till vilka man säljer veterinära tjänster och djurfoder. ViS anser att det måste vara ytterst besvärligt för den enskilde distriktsveterinären att i denna situation samtidigt vara tjänsteman med ansvar för djurskyddstillsynen hos kunderna.

ViS anser att Jordbruksverket har här medvetet, p.g.a. av insikten om bristerna i sin verksamhet, försökt att missleda RR genom att utelämna viktig information om vad som egentligen står i EU-direktivet.

Sid. 22: *”Offentlig veterinär är enligt Jordbruksverket ett icke författningsreglerat samlingsnamn på de veterinärer som utför förvaltningsuppgifter med myndighetsutövning inom Jordbruksverkets ansvarsområde. De offentliga veterinärerna utför uppdrag som tävlingsveterinärer.....Jordbruksverket anger att det i stort är fråga om myndighetsutövande arbetsuppgifter som enligt olika lagar kräver en statlig anställning.”*

ViS:s kommentar: Riksdagen har för ca ett år sedan beslutat att statlig anställning inte längre skall krävas för att vara tävlingsveterinär. Jordbruksverket har inte gjort några ansträngningar för att följa riksdagsbeslutet. Anledningen till detta är att Jordbruksverket, och de av Jordbruksverket anställda veterinärerna, tjänar ekonomiskt på att nuvarande system bevaras. Detta förhållande, att Jordbruksverket ignorerar riksdagsbeslutet, utgör ytterligare ett bevis på olämpligheten i att Jordbruksverket bedriver kommersiell verksamhet.

Sid. 28. *”Intäkterna från djurägarna betalas numera in till Jordbruksverket, som därefter betalar lön till distriktsveterinärerna.”*

ViS:s kommentar: Visserligen beskrivs avlöningssystemet på annan plats i rapporten men det bör även på denna plats framgå att distriktsveterinärernas lön består av en fast del och en

prestationsbaserad del. En viss del, (36 % av arvodet), av de intäkter djurägaren betalar in till Jordbruksverket återfinns nästkommande månad i distriktsveterinärens lönekuvert. Ca 14 % går till distriktsveterinärens sociala avgifter. Systemet innebär alltså att Jordbruksverket och den enskilde tjänstemannen delar arvodet från djurägaren enligt principen "fifty-fifty". Det torde därför stå utom allt tvivel att både distriktsveterinären och Jordbruksverket har intresse av att ha ett stort antal kunder. ViS anser att det är ytterst olämpligt att denna verksamhet benämnes myndighetsutövning och därför undantas från t.ex. konkurrenslagstiftningen. Det borde också vara en självklarhet att de enskilda tjänstemännen, eller ens Jordbruksverket, inte bör ha myndighetsansvar för tillsynen av kundernas verksamhet, vilket man idag har.

Sid. 32: *"Verket anger att distriktsveterinärstationer i lönsamma områden inte får del av anslaget. Enligt verket var stationerna i Vännäs, Tibro, Vimmerby och Kungsbacka helt avgiftsfinansierade år 2001."*

ViS:s kommentar: Vad menar Jordbruksverket med helt avgiftsfinansierade? Troligen menar man att man kan finansiera lokalhyra och inköp av viss utrustning etc. Det är inte sannolikt att personalkostnaderna och kostnaderna för tidigare inköpt utrustning helt kan täckas med avgifter. Här bör det nämnas att ViS inte fått ta del av någon som helst ekonomisk redovisning från verket trots idoga försök under många år. Man hänvisar att dessa uppgifter är att betrakta som affärshemligheter.

Sid. 36: *"Ett annat motiv för distriktsveterinärer att behandla sällskapsdjur är att de behöver upprätthålla sin veterinära kompetens på dessa djur. Distriktsveterinärer uppger att de under jourtid måste svara på frågor från sällskapsdjursägare och ge behandlingar vid behov."*

ViS:s kommentar: Distriktsveterinärorganisationen har av kommersiella skäl själv skapat denna situation. Man skulle omedelbart kunna avsäga sig all denna verksamhet till privata smådjursveterinärer som troligen skulle sköta verksamheten på ett mer kompetent sätt än vad DVO kan göra idag. Det finns ingen anledning till att distriktsveterinärer skall ha speciell kompetensträning för att kunna behandla smådjur. Här är det viktigt att inse att DVO:s verksamhet hindrar utveckling av privat smådjursverksamhet, kanske fr.a. i glesbygd. Det är osannolikt att en företagare skulle vilja försöka etablera en smådjursmottagning på en liten ort i glesbygd där det redan finns en statlig station. Man måste i detta sammanhang fråga sig vad man vill ha för typ av veterinär verksamhet i framtiden. Vill man att alla veterinärer skall vara statliga? Vill man att alla veterinärer i glesbygd skall vara statliga? Vill man att veterinärer skall specialisera sig? Vill man att alla veterinärer skall kunna lite av varje?

ViS uppfattning är att de flesta veterinärer bör vara specialister och att denna utveckling skall bestämmas av marknadens behov. ViS anser vidare att all djursjukvård bör bedrivas i privat regi, som är fallet i så gott som hela världen, och att myndighetsutövning, med tillsyn av bl.a. djurägare och veterinärer, skall utföras av myndigheter som inte bedriver kommersiell verksamhet. I Sverige bedriver den myndighet som har tillsyn över veterinärernas verksamhet kommersiell verksamhet som konkurrerar med samma veterinärers verksamhet. Detta förhållande finns med stor sannolikhet inte i något annat land i hela världen.

Sid. 45: *"Arbetsgruppen beklagar att gruppens förslag att starta en försöksverksamhet med samarbete om jour och beredskap i Hallands län inte kunde genomföras."*

ViS:s kommentar: Det bud som lämnades till de privatpraktiserande veterinärerna om ersättningar och övriga villkor för samarbete om jour och beredskap måste betraktas som ett infamt skambud vilket stärker ViS uppfattning om att man från Jordbruksverkets sida inte ville ha något samarbete.

Sid. 50: Här uppger Jordbruksverket att det inte går att särskilja kostnaderna för sällskapsdjursverksamheten från kostnader för andra djurslag.

ViS:s kommentar: Detta påstående är felaktigt. Det går mycket väl att särskilja dessa kostnader. Som exempel kan nämnas att den utrustning, de lokaler och den vidareutbildning som erfordras för sällskapsdjursjukvård är mycket olik den som behövs för att bedriva praktik på animalieproducerande djur eller häst.

Sid. 54: *”Myndighetsutövningen utgör en liten andel av distriktsveterinärernas arbete och orsakar inte någon särställning eller konkurrensfördel menar verket.”*

ViS:s kommentar: Detta är ett fullständigt felaktigt påstående. Jordbruksverket är dessutom mycket väl medvetet om vilken enorm konkurrensfördel och särställning myndighetsutövningen utgör.

Det är naturligtvis av denna anledning som man till varje pris vill att de officiella veterinäruppdragen skall utföras av sina egna distriktsveterinärer. Trots att dessa, som framgår av följande exempel, inte alls alltid är de som är mest lämpade för att utföra dessa uppdrag. Att de officiella uppdragen likväl så gott som alltid går till de statliga veterinärerna visar dessutom på det intima samarbetet mellan de olika avdelningarna på Jordbruksverket. Denna form av samarbete mellan DVO och djuravdelningen har alltid Jordbruksverket ivrigt förnekat. ViS är övertygad om att Jordbruksverkets avsikt med att nästan uteslutande tilldela de officiella uppdragen till statliga distriktsveterinärer har en helt och hållet kommersiell bakgrund. Man vill att det skall framstå som ekonomiskt fördelaktigt och praktiskt för djurägaren att endast behöva anlita en veterinär för all verksamhet. Distriktsveterinäravdelningen satsar hårt på just stuteriverksamhet och utrustar och utbildar sina veterinärer för denna verksamhet.

Ett av de mest flagranta exemplen på att det inte är kompetens och behov av tillförlitlighet som styr tilldelningen av de officiella uppdragen återfinns alltså på stuterier där man exporterar sperma till utlandet. Med varje spermaleverans till utlandet skall det följa ett exportintyg som skall vara undertecknat av en officiell veterinär. I dessa intyg garanterar den utfärdande veterinären frihet från förekomst av vissa sjukdomar på det aktuella stuteriet, samt bekräftar uppgifter om den sperma som skall exporteras. Den veterinär som har bäst kännedom om såväl smittläget som spermans kvalitet från den aktuella hingsten är naturligtvis den veterinär som verkar på stuteriet. Då den officiella veterinären och den på stuteriet verksamma veterinären oftast inte har någon som helst kontakt med varandra kommer dessa intyg att undertecknas på mycket lösa grunder vilket är förödande för intygets tillförlitlighet. För att tillgodose EU:s krav vad avser tillförlitligheten hos intyg från officiella veterinärer borde man ha en veterinär som enbart arbetade med myndighetsutövning och utfärdade intygen i samarbete med den veterinär som sköter den dagliga rutinpraktiken. Idag konkurrerar alltså privata och statliga veterinärer om denna rutinpraktik i häststallarna. Det är i detta fall helt uppenbart för ViS att Jordbruksverket använder sig av distriktsveterinärernas särställning för att skapa kundkontakter och därmed konkurrera med privatpraktiserande veterinärer.

Sid. 56: Jordbruksverket påstår här att det inte är möjligt för distriktsveterinärerna att ta del av de uppgifter som privatpraktiserande veterinärer lämnat till verkets djuravdelning.

ViS:s kommentar: ViS har mycket god kännedom om både lokalernas utformning och om många enskilda tjänstemän på Jordbruksverket och hävdar att det är mycket enkelt för distriktsveterinärerna att ta del av de uppgifter privatpraktiserande veterinärer lämnat till djuravdelningen. Chefen för djuravdelningen är f.d. chef för DVO och en av skaparna till organisationen. Flera av veterinärerna i ViS upplever dessutom honom som en av de hårdaste motståndarna till privat veterinär verksamhet.

ViS hävdar att den uppdelning av verksamheten inom Jordbruksverket som skedde för några år sedan efter kritik från privatpraktiserande veterinärer enbart är av kosmetisk betydelse.

Ny djurskyddsmyndighet.

I detta sammanhang anser ViS att det kan vara lämpligt att ta upp frågan om den nu aktuella diskussionen om en ny tillsynsmyndighet för djurskydd. Starka intressen, där Jordbruksverket har ett stort inflytande, förespråkar att tillsynen av djurskyddet för livsmedelsproducerande djur undantas från den nya myndigheten och även fortsättningsvis åvilar Jordbruksverket. Denna strävan kan tjäna som ett bevis på att det inte är själva djurskyddet som är viktigast för Jordbruksverket utan att andra intressen, bl.a. kommersiella, kommer före. ViS anser att det är viktigt att ansvariga politiker tar hänsyn till detta vid tillsättningen av tjänster vid det eventuella skapandet av ett nytt verk och inte bara med automatik omvandlar Jordbruksverkets nuvarande djuravdelning till den nya myndigheten. ViS är av den bestämda uppfattningen att en oberoende fullödig djurskyddsmyndighet måste tillskapas.

RR framhåller att ändrat huvudmannskap för distriktsveterinärorganisationen skulle medföra att "Verkets tillsyn över veterinärerna kan skärpas och förtroendet över tillsynen öka."

ViS anser att Jordbruksverket förbrukat förtroendet som veterinär tillsynsmyndighet och att den föreslagna förändringen om ändrat huvudmannskap inte är tillräcklig i detta avseende. Jordbruksverkets uppdrag att befrämja produktiviteten inom jordbruksnäringen överskuggar bilden av en oberoende myndighet. Vi kan konstatera att näringens intressen fortplantar sig på Jordbruksverkets försorg till andra myndigheter som Livsmedelsverket. Utan detta inflytande borde t.ex. Livsmedelsverkets svar till EU-kommisionen avseende distriktsveterinärernas löner ha varit annorlunda. ViS anser att förtroendet för tillsynen endast kan återupprättas genom att överföra ansvaret till annan myndighet. En oberoende fullödig djurskyddsmyndighet är det alternativ som vi finner mest tilltalande.

Per Arvidsson, Ulla Björnehammar, Madelaine Björk, Mikael Fälth och Lars Steinwall.

Styrelseledamöter i föreningen Veterinärer i Sverige, (ViS).

Kontaktperson: Per Arvidsson, Navesta, 640 23 Valla

Bilaga: JO-anmälan angående EU-kommissionens inspektion av Svenska myndigheters kontroll av rests substanser i levande djur och djurprodukter.

1999-06-01

Riksdagens ombudsmän (JO)

Box 1623

103 26 STOCKHOLM

Ang. EU-kommissionens inspektion av Svenska myndigheters kontroll av restsubstanser i levande djur och djurprodukter.

EU-kommissionen besökte 1998-04-14—17 Sverige för att kontrollera hur Svenska myndigheter sköter den av EU förskrivna kontrollen av eventuell förekomst av restsubstanser i levande djur och animaliska produkter. Rapporten från detta besök bifogas. (Bil. 1). Rapporten återfinns också på EU:s Internetadress, under rubriken DG XXIV - Veterinary Inspections (http://www.europa.eu.int/comm/dg24/health/vi/reports/index_en.html).

Rapporten har följande innehåll: (Alla citat från rapporten är fritt översatta till svenska från engelska): ”1. Anledning till besöket. 2. Uppgifter om deltagare och schema vid besöket 3. Fynd 4. Slutsatser 5. Rekommendationer”.

Under ”Fynd” konstaterar kommissionen att en nyhet är att den statliga distriktsveterinärorganisationen kommer att ta proverna under 1998 och att man, beroende på förseningar, vid kommissionens besök ännu inte kommit igång med några provtagningar.

Under ”Slutsatser” skriver man ”Följande punkter måste särskilt noteras”:

”Distriktsveterinärerna (anställda av SJV) kommer att ha ansvar för provtagningen. Då dessa också utför behandlingar av djur kan en intressekonflikt inte alltid uteslutas. (Emellertid håller de svenska myndigheterna inte med om att någon intressekonflikt föreligger genom att framhålla att behandlingen av djur inte är privat. Pengarna från djurägarna betalas direkt till SJV och veterinären erhåller hela sin lön från SJV.)”

Under ”Rekommendationer” skriver man bl.a. att Sverige måste kunna garantera en helt oberoende provtagning ute på gårdarna.

Som bilaga till rapporten finns ett brev från Livsmedelsverket till EU-kommissionen, i vilket kommissionens besök i Sverige kommenteras.

I brevet ber man kommissionen stryka ordet ”privat” i satsen 3.5.”privata behandlingar”.....Man anger att anledningen till att man vill att kommissionen stryker detta ord är att distriktsveterinärerna är heltidsanställda av SJV och erhåller sin lön därifrån.

I brevet kommenterar Livsmedelsverket kommissionens slutsatser och skriver ”Vi håller inte med om att en intressekonflikt föreligger hos distriktsveterinärerna. Djurägaren betalar pengarna direkt till SJV och veterinären erhåller hela sin lön från SJV.”

Statliga distriktsveterinärer debiterar enligt Statens jordbruksverks, (SJV:s), författningssamling SJVFS 1995:192 D75. Detta innebär att när distriktsveterinären utfört en förrättning hos en av sina kunder så erhåller kunden ett inbetalningskort. Kunden inbetalar kostnaden för besöket till SJV. Kostnaden består av 5 delsummor:

1. Arvode.
2. Reseersättning.
3. Ersättning för mediciner och förbrukningsmaterial.
4. Stationsavgift (inkluderar ersättning för den lokala veterinärstationens drift samt ersättning till SJV för centrala administrationskostnader.).
5. Moms.

Distriktsveterinären får därefter tillbaka 36 % av arvodesdelen från SJV. SJV betalar också de sociala avgifterna på denna del vilket i princip innebär att pengarna från djurägaren delas "fifty-fifty" mellan distriktsveterinären och SJV. Om distriktsveterinären använder egen bil vid besöket återfår denne också milersättning.

Stationsavgiften går delvis tillbaka till drift av den lokala stationen.

Vid vissa typer av förrättningar får veterinären behålla 60% av det inkörda arvodet.

Distriktsveterinären uppbär förutom ovanstående en fast lönedel som varierar mellan 13.000 och 19.000 kronor per månad. Utöver detta utgår också ersättning till veterinär som är s.k. stationsansvarig, (ca 2000 – 5000 per månad) och en grundersättning för beredskapstjänstgöring som för många veterinärer uppgår till ca 3000 kr per månad.

En statlig distriktsveterinär kan vid ett besök beställt av EU-kommissionen med avsikt att ta blodprover för kontroll av rests substanser i levande djur samtidigt utföra behandlingar av djur med t.ex. antibiotika eller hormoner. Vid ett dylikt besök överlämnar distriktsveterinären en räkning till djurägaren som skall betalas till SJV. Veterinären får vid nästa månadslöneutbetalning tillbaka 36 % av arvodesdelen av SJV. SJV betalar också de sociala avgifterna.

Livsmedelsverket och SJV meddelar EU-kommissionen att distriktsveterinärerna inte har något privat vinstintresse av att utföra behandlingar hos en djurägare.

Undertecknade anhåller om att JO uttalar sig om huruvida de uppgifter som Livsmedelsverket och SJV lämnat till EU vad avser distriktsveterinärernas lönesituation kan anses ge en riktig och fullständig beskrivning av verkligheten. Fr.a. önskas en granskning avseende påståendet att de behandlingar den statlige distriktsveterinären utför hos en djurägare inte ger denne någon privat vinst och att det därmed inte föreligger någon intressekonflikt.

Högaktningsfullt

Mikael Fälth

Per Arvidsson